

ט"ו בשבט – שמרו על הטבע!

המילה **טבע** מופיעה לראשונה בלשון חז"ל בעיקר במשמעות מטבע. בין השאר היא מופיעה בצירוף "יצא טבעו בעולם" במשמעות מושאלת – תכונה, אופי הטבעיים בו.

בהשפעת הערבית קיבלה המילה טבע בימי הביניים את המשמעויות השוות פחות או יותר לאלה של המילה האנגלית nature ושל מקבילותיה בשפות האחרות, והן מסתעפות משתי משמעויות יסודיות: האחת – העולם הממשי, העולם הנברא, על תופעותיו וחוקיו; השנייה – תכונה או אופי של כל דבר ויצור. ושתי משמעויות אלו קשורות זו בזו, כי האופי הקבוע בכל דבר ניתן בו בשעת בריאתו.

מדור מיוחד באתר לכבוד ט"ו בשבט

יורם טהרלב זיכרונו לברכה

הלך לעולמו יורם טהרלב – משורר, פזמונאי, סופר, מתרגם ואחד היוצרים הבולטים והמשפיעים בתרבות הישראלית, אומן בכתיבה בשפה העברית, אשר הייתה יקרה לליבו עד מאוד. מורשתו של טהרלב היא מאות שירים, רבים מהם הולחנו זכו לביצוע של טובי הזמרים ונעשו חלק מהפסקול הישראלי.

בשנת 2018 זכה יורם טהרלב בפרס שר החינוך לתרבות יהודית. בנימוקי השופטים נכתב: "יצירתו של יורם טהרלב מלווה את החברה הישראלית שנים ארוכות. שיריו ופזמוניו של טהרלב נהפכו למזמורי הארץ ולתפילת האדם. בשפה רב־רובדית המשלבת, בקריצה לעיתים, עברית סגנונית בת זמננו ושפת תנ"ך קדומה הצליח טהרלב לאורך השנים לתאר נאמנה את התרחשותה הפנימית של החברה הישראלית על כאביה וכמיהותיה."

פרסום באתר

לשתול או לנטוע? לנטוע, לטעת או ליטוע?

– אפשר לנטוע עצים ואפשר גם לשתול אותם בלי
הבדל משמעות. כבר בתנ"ך הפעלים נטע ושתל
משמשים באותה הוראה. נטע הוא הפועל הרגיל
והרווח, כגון "ויטע ה' אֱלֹהִים גֵן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם" (בראשית
ב, ח); לעומת זאת שתל מתועד רק בלשון השירה
והנבואה – בייחוד בצורת בינוני פעול: "וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹלַל
עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו" (ירמיהו יז, ח). **להרחבה**

– שתי הצורות של שם הפועל **לנטע ולטעת** מתועדות
כבר במקרא: "לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ" (ירמיהו א, י), "עַת לטעת
וְעַת לַעֲקוֹר נְטוּעַ" (קהלת ג, ב). מלבד הצורות לנטע
ולטעת יש בלשון חז"ל **לטע**. לעומת הצורות לנטוע,
לטעת וליטע – הצורה "ליטוע" בהבלעת הנו"ן אינה
מתועדת במקורות ואינה תקנית. **להרחבה**

מילה להכיר – נופה

נופה היא החלופה העברית למונח ביומנה מתחום
האקולוגיה לציון חברה של צמחים ובעלי חיים באזור
רחב ידיים בעל מאפיינים גאוגרפיים ואקלימיים
מוגדרים.

המילה נופה חודשה על בסיס המילה **נוף**. בימי הביניים
היו שהשתמשו במילה נוף במשמעות אזור גאוגרפי. כך
למשל מפרש רד"ק את המילים "צבי היא לכל הארצות"
(יחזקאל כ, ו) שנאמרו על ארץ ישראל: "תפארת
וחמדה לכל הארצות היא כי היא הנוף האמצעי והוא
משובח משאר הנופות ואוירה מזוג וטוב מכל הארצות,
וכן אמר יפה נוף משוש קל הארץ [תהלים מח, ג]".

את המילה נופה הציעה הוועדה למונחי הביולוגיה של
האקדמיה ללשון העברית, והיא אושרה באקדמיה
בשנת תשס"ט (2009).

עוד מילים יפות לט"ו בשבט

לקט אבני ח"ן

אורן – שמות ומשמעויות

יצאה לאור חוברת כפולה של "העברית" המיוחדת למשוררנו הלאומי ונשיא ועד הלשון חיים נחמן ביאליק. בחמישה פרקים רחבים מתחקה כאן חוקרת הספרות וחברת האקדמיה ללשון העברית פרופ' **זיוה שמיר** על דרכי היצירה והחידוש של ביאליק בלשון העברית.

בפרקי החוברת דנה המחברת בכמה נושאים: השקפותיו של ביאליק בסוגיות כלליות הנוגעות לתחיית העברית בזמנו; שילובן של מילים עתיקות ביצירתו; עמדתו בשאלת הדרך הראויה להתמודד עם הצורך ההולך וגדל במילים עבריות חדשות; חידושי ביאליק עצמם: צירופים וביטויים שיצר ביאליק ומילים אחדות ששאב מן המקורות, העניק להן לבוש חדש והתאימן לצורכי הלשון בתקופה המודרנית.

לפרטים נוספים ולרכישה

לרכישת חוברת קודמת של "העברית": ביאליק בעשור האחרון לחייו וועד הלשון מאת נתן אפרתי

שם הצמח אָרְן מופיע בתנ"ך פעם אחת בלבד. בפרק מד בספר ישעיהו הנביא מונה עצים שאדם משתמש בהם לצורכי היום-יום – לחימום, לבישול ולאפייה (וגם לגילוף פסלים) – ובהם גם אורן: "לְכַרְתְּ לֹא אֲרָזִים, וַיִּקַּח תַּרְזָה וְאֵלֹן וַיֹּאמֶץ לוֹ בַעֲצֵי יַעַר, נָטַע אֲרָן וְגִשָּׁם יִגְדֵל" (יד). זיהוים של הארז והאלון אינו מוטל בספק, זהות התרזה (אף היא נקריית כאן בלבד) נותרה עלומה – ומה לגבי אורן?

יש ממפרשי המקרא בימי הביניים שסברו שאין מדובר בשם של עץ אלא במילה כללית נרדפת במשמעות 'ענף' או 'שורש' או 'ייחור'. בתלמוד הבבלי מסבירים כי אורן אינו אלא השיח הקרוי בימינו **ער אציל** ומוכר לדוברי העברית בעיקר בשמו היווני – **דפנה**. ואולם בתרגום השבעים אָרְן מיתרגם pitus, הוא העץ הגבוה והמחטני ששמו הלטיני Pinus – זה שאנו מכנים בימינו בשם אָרְן.

להרחבה על השם אורן ברשימה חדשה באתר

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן לצפייה בדפדפן](#)

להתראות באיגרת הבאה!

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה | [Subscribe to English Newsletter](#)
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401